

Borstalsystemets senere Udvikling.

Af Vicefængselsinspektør AAGE WORM

I.

I denne tid, hvor man ikke som ellers kan være i kontakt med kolleger i landene ude omkring og følge med i deres arbejde, kan det maaske have sin interesse at fremdrage nogle indtryk af engelsk Borstal fra en studierejse i 1936.

Af de mange lande, som i de seneste aartier har indført særbehandling af unge lovovertrædere, fremhæver England sig som en af pionererne. Allerede i 1902 anbragtes her paa initiativ af sir *Ruggles Brise* — den daværende leder af engelsk fængselsvæsen — unge fanger i det tidligere »convict prison« ved landsbyen Borstal forsøgsvis til særlig behandling efter de principper, som siden fik navn af Borstalsystemet. Paa grundlag af de her indvundne erfaringer vedtoges den 21. December 1908 »Prevention of Crime Act«, hvis første del, der omhandler de unge lovovertrædere, siden har været basis for en stærk udvikling henimod det omfattende og velopbyggede, stadig gærende og levende system, som »Borstal« nu repræsenterer.

Af lovens regler skal her kun erindres om den første og grundlæggende paragraf. I denne gives bemyndigelse for retten til at dømme unge mennesker mellem 16 og 23 aar, som har gjort sig skyldig til straf af »penal servitude« eller »imprisonment« samt i visse andre tilfælde, til Borstal for et tidsrum af mindst 1 aar og højst 3 aar. Det kræves tillige, at det paa grund af paagældendes forbryderske vaner eller tilbøjeligheder, eller hans omgang med personer af daarlig karakter maa anses for hensigtsmæssigt at

undergive ham en saadan særlig behandling, som synes bedst egnet til at fremme hans genrejsning og bringe ham ud af forbryderlivet.

II.

A.

For anbringelse i en Borstalinstitution.

I tilfælde, der skønnes egnede til Borstal, foretages af retten en omhyggelig undersøgelse af lovovertræderens karakter, helbredstilstand, mentalitet og andre forhold, som maatte kunde oplyse om, hvorvidt vedkommende kan antages at ville høste udbytte af en Borstalbehandling. Ifølge loven fremskaffes de i saa henseende nødvendige oplysninger ved foranstaltning af fængslernes centralledelse »the prison commissioners«. Det vil i praksis sige, at retten anmoder vedkommende varetægtsfængsel (»local prison«) om en »borstal report«, som dettes direktør da skaffer til veje.

For Londons vedkommende foregaar dette arbejde i det store fængsel Wormwood -Scrubs, hvor bl. a. alle varetægtsfanger mellem 17 og 21 aar fra London og tilstødende retskredse indsættes. Disse huses i en afdeling af fængslet kaldet »the Boys' Prison«, der ogsaa tjener som modtagelsesafdeling for Borstalinstitutionerne. Straks naar en varetægtsarrestant, for hvis vedkommende der maatte kunne blive tale om en Borstaldom, ankommer hertil, udsendes paa trykte blanketter, alt efter tilfældets art, spørgeskemaer til forældre, skole, politi, militære myndigheder, tidligere arbejdsgivere, opdragelsesanstalter eller »probation-officer« samt til enhver anden, der maatte kunne give oplysninger om den paagældende. I det overvejende antal Borstaltilfælde, der jo er af en vis sværhedsgrad, har betinget dom med anvendelsen af tilsyn i overensstemmelse med det særlige engelske Probation-system været forsøgt. I spørgeskemaerne gaar spørgsmaalene: har han været ædruelig? har han været ærlig? har han været flittig? sta-

dig igen, men skemaerne er iøvrigt meget indgaaende og giver den spurgte lejlighed til at fremkomme med alt, hvad der maatte være ham bekendt om vedkommende dreng.

Mens indhentelsen af disse oplysninger staar paa, underkastes arrestanten en indgaaende mental og legemlig undersøgelse af de særligt hertil ansatte læger, der bl. a. intelligensprøver ham ved hjælp af ikke mindre end 6 forskellige »tests«, og fængslets leder m. fl. træder i personlig berøring med fangen. Desuden besøges han af en af de ved fængslet virkende »women visitors«. Ved engelske fængsler findes saakaldte »prison visitors«, som af fængselsledelsen udvælges med stor omhu blandt de villige. De har til opgave at tale med et vist mindre antal fanger om disses forhold, personlige som hjemlige, om deres fremtid og om hvadsomhelst, hvorigennem en gunstig indstilling overfor livets forskellige vanskeligheder maatte kunne bibringes fangerne. »The visitors« arbejder i nøje kontakt med fængselsledelsen og er nøje instrueret og raadgivet med hensyn til, hvorledes de bør gaa til deres vanskelige, opofrende opgave. »The women visitors« ved Wormwood Scrubs — mest damer fra velstillede sociale lag i London — arbejder paa samme linje, men har yderligere som opgave at aflægge besøg i de paagældende drenges hjem. Naar de har afsluttet deres undersøgelse, aflægger de rapport herom og meddeler deres personlige indtryk til lederen af »The Boys' Prison«, som samler alle de forskellige indhøstede oplysninger til en hovedrapport, der tilstilles dommeren. I forskellige af Londonretterne indfinder derhos efter dommerens ønske lederen af »The Boys' Prison« sig for at give yderligere oplysninger, ligesom man ofte i retterne ser tidligere »probation officers«, drengens forældre og andre være tilkaldte for at give forklaring om drengens forhold. Alene gennem den i »The Boys' Prison« udarbejdede erklæring opnaar dommeren en ganske omfattende viden om den dreng, over hvis skæbne han skal raade.

Mens dommeren i Borstalsystemets første aar maatte holde sig indenfor ret snævre grænser ved idømmelsen af Borstal, og mange drenge, som enten »too good« eller »too bad« for Borstal maatte holdes udenfor, har systemets senere udvikling med tilkomsten af flere nye anstalter udvidet mulighederne for hensigtsmæssig fordeling og behandling af drengene, saaledes at nu saa godt som alle egnede kan komme med.

Naar en dom til Borstal herefter er faldet, sendes den domte, ligegyldig fra hvilken ret i landet, til »The Boy's Prison« for her at underkastes observation med hensyn til spørgsmaalet om, til hvilken af de forskellige Borstalinstitutioner han bør sendes. Disse er nu 7 i antal foruden 1 beregnet for piger, hvortil disse efter dommen sendes direkte. Undersøgelsen foregaar paa en lignende maade som undersøgelsens forberedelse — hvorved erindres, at en del af drengene vil være fængslet bekendt fra deres varetægtsophold — blot nu med det særlige maal for øje at udfinde, i hvilken institution hver enkelt hører hjemme. I een institution er behandlingen særlig lagt an paa den ældre mere forhærdede type, i en anden paa den yngre mere tilfældigt fejlsprogede, i en tredje paa den mentalt defekte etc. Under opholdet benyttes tiden iøvrigt til at gøre drengen betydningen af hans domfældelse forstaaelig og forberede ham paa det liv, der venter ham i en Borstalinstitution, dette sidste bl. a. ved forevisning af film fra livet i anstalterne. Alt det i »The Boy's Prison« indsamlede materiale om drengen tilstilles herefter den Borstalinstitution, til hvilken han efter endelig beslutning af centraladministrationen sendes.

B.

Opholdet i en Borstalinstitution.

Siden den første spæde begyndelse har Borstalsystemet efterhaanden udviklet sig saaledes, at der ved anbringelsen af den domfældte haves valget mellem følgende 7 Borstalinstitutioner:

Sherwood i Nottingham,
 Portland ved Sydkysten,
 Camp Hill paa Isle of Wight,
 Borstal ved Rochester ca. 30 miles øst for London,
 Feltham, kort vest for London,
 Lowdham Grange nær Nottingham og
 North Sea Camp ved Nordsøen nær Boston.

Til de 2 første sendes mere forhærdede dømte med den mest blakkede fortid, saaledes at de ældste af disse gaar til Sherwood. Camp Hill tager dem, der ikke er helt slemme nok til Portland, og Borstal de middelgode Tilfælde. I Feltham anbringes de mere haabefulde samt de mentalt defekte, mens Lowdham Grange tager de mest haabefulde af de unge og North Sea Camp endelig de særlig udvalgte af disse.

Sherwood.

I *Sherwood*, der er den eneste af Borstalinstitutionerne, som er beliggende i en by, træffer man som nævnt de ældste af de unge. Den udmærkede fællesbetegnelse »the lads«, som altid anvendes om Borstalfanger, vilde man aldrig i tilfældet Sherwood finde paa at oversætte ved drenge. Her drejer det sig afgjort om mænd. De sædvanlige »shorts«, som anvendes i alle de øvrige Borstalinstitutioner, er her afløste af lange benklæder. Ogsaa i flere andre henseender adskiller denne institution sig fra de øvrige, særlig ved at »the housesystem«, som ellers er en af hovedhjørneste­nene i Borstal, ikke findes i egentlig forstand. Efter »housesystemet« er hver institution delt i 4 til 6 »houses« á ca. 50—70 drenge, som sover, spiser og har fritid her. »The house«, som saa vidt muligt er indrettet i sin egen bygning, har sin egen stab af personale med en »housemaster« i spidsen. I Sherwood rummes alle de, under mit besøg ca. 120, unge i een fløj, som tidligere har været byens »local prison«. »Houses« bliver der saaledes ikke tale om, men de unge er — som ogsaa ved

de andre institutioner — delt i grupper à 10 til 12 mand, og der findes 1 »housemaster« og 2 »assistent housemasters«, som i fællesskab tager sig af samtlige fanger. I det daglige liv raader udstrakt fællesskab undtagen om natten og i »the silent hour« mellem kl. 17 og 18, hvor enhver opholder sig paa sit værelse, beskæftiget med forberedelse til aftenens skoletimer eller andet. Arbejdet bestaar mest i snedkeri og jordarbejde, bl. a. var de unge dengang i færd med at anlægge en fodboldbane. Fritiden anvendes bl. a. i klubber, som de unge selv staar for.

Forsøget med at samle de ældste til særlig behandling paabegyndtes i 1932 tilskyndet af erfaringerne, som havde vist, at disse mennesker ikke rigtig svarede paa den almindelige Borstalbehandling, og resultaterne fra de følgende aar opfordrede til at fortsætte hermed.

Naar man gik rundt i Sherwood Borstalinstitution, der jo i det ydre havde fængselspræget, spurgte man sig selv, hvad det egentlig var, der adskilte denne anstalt fra et fængsel med ubegrænset fællesskab, og svaret maa blive: den særlige Borstalaand, baaret af personalet og vakt til live hos de unge. De ledende var her gennemtrængt af den samme friske optimistiske og fordomsfri opfattelse, som man fandt hos Borstalfolk ved de øvrige institutioner.

Portland.

Portland Borstalinstitution tager sig brillant ud højt beliggende og helt bygget, som den er, af de smukke hvide sten fra halvøens egne brud, som bl. a. ogsaa er brugt til St. Paul's Cathedral i London. Udefra tager den sig vel omtrent ud som i sine »convict-prison« dage, men i det indre er der foretaget omfattende forandringer for at skabe mulighed for fællesskabsbehandling i »houses« (hvoraf der er 5) og »groups«. Bemærkelsesværdigt ved denne institution er dens ypperlige udrustning med forskelligartede arbejdsfag. Foruden landbrug og gartneri, som nogle af de andre Borstalinstitutioner imidlertid har endnu mere af,

findes de fleste almindelige haandværksfag repræsenteret. Store sportspladser er anlagt af drengene selv, særlig en fodboldbane, omgivet af klipper paa de 3 sider og med terrasseformet grønsvær paa den fjerde side, er imponerende. Med hensyn til arbejdet er det i almindelighed saadan i Borstal, at den nyankomne dreng de første par maaneder bliver sat til rengøringsarbejde, derefter undertiden en overgang til haardt udearbejde og først til sidst til et fag. Et Borstalopholds normale længde ligger omkring 2 aar, og man siger, at lære drengen et fag, det kan man ikke. Maalet i saa henseende er blot at lære drengen *at arbejde*, og der spares ingen anstrengelse paa at indpode disse unge mennesker, der for størstedelen har været vant til at staa og drive paa gadehjørnerne, vedholdenhed og flid. Man forsøger at gøre dem forstaaelig, at arbejde er den nødvendige forudsætning for at opnaa livets fornødenheder, og at de ved løsladelsen maa være forberedte paa at begynde forfra og tage det arbejde, de kan faa.

Under opholdet i Portland boede jeg i »the hostel«, funktionærernes ungarlehjem, og fik stærke indtryk af personalets høje standard. Mr. *Alexander Paterson*, en af det engelske fængselsvæsens 3 ledere og en af dem, hvem Borstal staar i størst gæld til, har sagt, at en tjeneste hvor alt er bundet af faste regler, har en tilbøjelighed til at trække 2. klasses mænd til sig, og gennem aar under en saadan tjeneste reduceres disse let til 3. klasses mænd. Borstal kræver imidlertid de bedste, og naar de først har vundet erfaring og vist evner, skal de holde sig friske gennem udførelsen af deres egne tanker og forsøg. I overensstemmelse hermed har lederne af de enkelte institutioner saa vidt muligt frie hænder og giver atter særlig deres »housemasters« en vid frihed. Mellem de forskellige »houses« indenfor en enkelt Borstalinstitution kan man saaledes finde ret store forskelligheder. Her i Portland var der en »housemaster«, som personlig ikke troede paa gruppe-systemet, hvorfor det var blevet afskaffet i hans »house«.

Foruden til ophold i »the hostel« var jeg med lige saa stor gæstfrihed inviteret med til Portlands aarlige personalemiddag, som netop skulde afholdes i de dage. Der deltog foruden personale fra Portland og andre institutioner den stedlige borgmester, dommer, politimester, forskellige industrifolk m. fl. — alle skal gores interesseret i Borstals arbejde. Formerne var festlige, op imod hundrede deltagere var samlet, et orkester musicerede, og talerne var storartede. Disse aarlige sammenkomster synes en ypperlig idè til vedligeholdelse af aand, humør og samdrægtighed.

Camp Hill.

Camp Hill var tidligere »preventive-detention« anstalt, men blev ledig paa grund af dette instituts ringe anvendelse og i 1931 omdannet til Borstalinstitution.

Med hensyn til belægning, arbejdsdrift og indretning kan den betragtes som en gennemsnitsinstitution med den sædvanlige udsøgte funktionærstab.

»The chief officer« skulde netop under mit besøg her forlade sin stilling efter 34 aars tjeneste. Han svarer nærmest til en 1. overbetjent indenfor dansk fængselsvæsen, dog at engelsk Borstal helt har gjort sig fri af alt med fængsel udover en del af bygningerne, som er arvet fra fængselsvæsenet, og udover at Borstal jo sorterer under »the Prison Service«, paa hvis andre grene, det netop skal virke befrugtende. Civillædte er saaledes alle »Borstal-officers«. I anledning af »The chief«s afgang blev der bl. a. afholdt en særgudstjeneste i kirken. Bemærkelsesværdigt herved var, at selve Mr. Paterson traadte frem og læste et tekststykke, forinden præsten talte. Religionen spiller en ikke ubetydelig rolle i engelsk Borstal. I et af *Camp Hill's* »houses«, »St. George's house« afholdes hver dag aftenbøn ved præsten. Denne er dog ligesom lægen fælles for hele institutionen. I »St. George's house«, som er prydet med de herligste billeder af St. Georg og dragen, traf jeg fortrinlige »group-leaders«. Som nævnt er drengene

delt i grupper af 10—12. Gennem valg af »institution«, »house« og »group« søger man saaledes at finde en plads for den enkelte, hvor han saa vidt muligt kan være skærmet imod daarlig paavirkning, og hvor der er nogen eller noget, der kan kalde paa det bedste i ham. »Housemaster« og »assistent housemaster« udvælger »group-leaders«, som har ansvaret for ro og orden i hver deres gruppe. En »house-captain« har underliden ansvar for hele »the house«. Disse »leaders« udtages blandt drenge, der er begyndt paa deres 2. aar, og som tegn herpaa bærer en blaa skjorte. Første aar er skjorten brun. Foruden dette ansvar tillades det »de blaa« at bevæge sig alene udenfor »the institution« f. eks. for at gaa i nabokirken eller i en teknisk skole. Klassesystemet — »the grade system« — indenfor de normale 2 aar, som er noget forskelligt fra institution til institution, praktiseres altid saadan, at tendensen til, at opstigningen skal blive for let eller helt mekanisk, modarbejdes. Vanskelighederne ved oprykning øges tid efter anden, saaledes at det altid gælder, at den mindste fremgang kræver den højeste ydelse.

Borstal.

Straks ved ankomsten til *Borstal* læser man i porten følgende indskrift til minde om Ruggles-Brise; »He determined to save the young and careless from a wasted life of crime. Through his vision and persistence, a system of repression has been gradually replaced by one of leadership and training. We shall remember him as one, who believed in his fellow-men.«

De 5 »houses« har her navn efter tidligere »governors«. I »Rich house«, hvor jeg bl. a. ogsaa fik lov at overnatte, oplevede jeg afslutningen af en arbejdsuge, hvor drengene myldrede omkring »the assistent housemaster«, som bistaet af en »officer« foretog udbetaling af ducører. Beløbene fra 2 til 12 d. udbetaltes i kontanter; hver er forsynet med en portemonnai til sin rørlige formue. Han kan ogsaa faa

»the housemaster« til at opbevare den for sig, og der findes ogsaa en sparebog til hver. Enkelte maatte straks afgive en del af det tjente som bøde for en eller anden forseelse. Ved siden af de 2 funktionærer sad »the house captain« og indkasserede 1 d. fra hver af de drenge, der tilhørte husets fritidsklub.

I umiddelbar nærhed af, hvor alt dette foregik, var kantinen aabnet, ledet af en dreng, og der foregik livligt salg af chokolade og især cigaretter. I erkendelsen af, at »gambling« er uundgaaeligt, havde »the housemaster« her taget tyren ved hornene og ledede selv en autoriseret »gambling« paa avisernes sportsnyheder. »Rich house«s opholdsrum, som er forsynet med et flygel og et billiard, præges iøvrigt særlig af »the matron«s sans for blomster. »The matron« er en kvindelig funktionær, som findes ved hvert »house«. Hun tager sig særligt af depotforholdene, men betyder iøvrigt umaadeligt for behandlingen og faar ofte noget at vide om drengene, som disse vilde have svært ved at betro til en mand. Ligesom i »the Boys' Prison« har man i institutionerne et aabent øje for betydningen af et kvindeligt element.

Præsten forestod ved denne institution undervisningen, hvortil haves en særlig bygning. Aftenklasser holdes gennem hele vinterhalvaaret og delvis gennem resten af aaret. Lærerkraefterne er mest institutionens egne. En halv snes drenge sendes hvert aar i civilt udgangstøj til Teknisk Skoles aftentimer i Rochester. Særligt kursus holdes i nødhjælp. Som ved de andre institutioner gaar undervisningen mere ud paa at faa træge og uøvede hjerner i gang, faa skabt og udvidet interesser end paa at lave dukse ud af fukse. Former og fag varieres derfor stærkt, studiekredse og selvstudium anvendes, og der arbejdes med at gøre drengene fortrolig med god læsning.

Midt i Borstals naturskønne omgivelser ligger et svømmebassin, som ved de fleste andre institutioner. I nær tilknytning til undervisningen spiller sporten og gymna-

stikken en fremtrædende rolle. Paa sportspladsen kan man lære drengene selvkontrol og »fair play« og faa lejlighed til at se sider af dem, som ikke kommer frem under det øvrige samvær i institutionen.

Under mit ophold i Borstal fik jeg ogsaa lejlighed til at se drenge i sommerlejr. Fra midten af juni til slutningen af august har de fleste af institutionerne en teltlejr et sted i nærheden af vedkommende institution, hvortil de bedste blaa drenge fra hvert »house« sendes efter tur for en uge.

Det er en frisk og tiltalende tanke. Hvorfor skulde en Borstaldreng ikke have en sommerferie? Og hvilken ypperlig mulighed er der ikke under en lejrtilværelse til at komme hinanden endnu mere ind paa livet, til at knytte og styrke venskaber og til at blive endnu mere brun og robust end under den almindelige frie og sunde Borstaltilværelse.

Denne lejr laa ca. 40 miles fra Borstal nær kysten i Sussex og lignede en hvilken som helst spejderlejr med latrinindretning i et fjernereliggende krat, ildsted, køkkentelt, sovetelt etc. og grammofonmusik over det hele. En »housemaster« og en almindelig »officer« var med og 20 drenge. Det var frit lejrlev med saa faa regulativer som muligt. Nogle timer hver formiddag maatte drengene arbejde for grundejeren, der havde stillet pladsen m. v. til raadighed, saa helt ferie blev det nu alligevel ikke, men glæde og taknemmelighed raadede i lejren.

Feltham.

Lidt af en særstilling indtager *Feltham*, som tidligere var en »Industrial School«. Den adgang til fri færden og selvansvar, som ellers findes indenfor Borstal, er her noget indskrænket som følge af det særlige belæg, der som tidligere nævnt bestaar i de noget sjæleligt og legemligt defekte, der efter erfaringen i højere grad kræver et vaagent øje. Der findes en særlig læge og et særligt hospital, hvor der

under mit besøg var indlagt 28 drenge, hvoraf 3 tuberkulose. Det samlede belæg var 290.

En del af disse var intelligensmæssige undermaalere, nogle frembød seksuelle uregelmæssigheder. Særlig klasse fandtes for drenge med nedsat arbejdsevne. »House-« og gruppesystem var opretholdt. Grupperne tildeltes points og konkurrerede indenfor et vist tidsrum om en pris, der bestod i bagværk fra bageriet. Hvert aar er der i forbindelse med en sportsfest forældrebesøg. De paarørende udtaler, efter hvad der fortaltes mig, ofte ved denne lejlighed forundring og glæde over at se, hvad en Borstalinstitution egentlig er for noget. Flere havde spurgt: »Og de slaar virkelig aldrig drengene?« Ogsaa i England hersker mange fordomme om Borstal.

Lowdham Grange.

Lowdham Grange er den eneste af de egentlige Borstalinstitutioner, som er opført til sit formaal. Beliggenheden havde Mr. Paterson udsøgt med stort held. Dejligt var bygningerne anbragt paa et stort højdedrag med frisk pust langt ude fra Nordsøen, omgivet ligesom af et bælte mindre høje og med storslaaet udsyn til alle sider. Frodig og paa sine steder skovklædt var den kvadratmile, som staten her raader over. Landsbyen Lowdham Grange ligger tæt herved og Nottingham ca. 17 miles væk.

Om institutionens historie skal kort anføres: I december 1929 udvalgte personale og 60 drenge fra Borstal- og Feltham Borstalinstitutionerne og samledes i denne sidste til særlig »training«. I maj 1930 marcheredes 43 af drengene til Lowdham Grange og gik, foreløbig installerede i telte, i gang med at rejse institutionen. I august 1932 var opført en del bygninger til personalet samt bygninger til 120 drenge. Arbejdet hermed fortsættes stadig og var under mit besøg endnu i gang. Ingen var særlig interesseret i at forcere det. Drengene udfører under vejledning af de sædvanlige værkfolk (»instructors«) og »officers« alt arbejde og her er nok til lange tider.

Naar den er færdig, vil den bestaa af en administrationsbygning, fra hvis midte der knejser et smukt retlinet kombineret klokke- og vandtaarn samt 4 »houses«, 2 paa hver side af administrationsbygningen, saaledes at denne række af bygninger ligger omtrent nord-øst—syd-vest. Desuden var man i gang med en kombineret fest-, foredrags-, teater- og gymnastiksal.

En ting skuffede og forbavsede mig. Ved opførelsen af denne institution er man gaaet over til sovesale i stedet for eneværelser, der er det almindeligste ved de fleste andre institutioner. Der sover 10—20 drenge i hver af disse, der er indrettede i og paatænkt indrettede i pavillonernes 1. etage. Indenfor ledelsen stod, efter hvad Mr. Paterson fortalte mig, stemmerne omtrent lige overfor dette spørgsmaal, og udslaget skal nærmest være sket af økonomiske grunde. Argumentet for sovesale er særlig, at ligesom de unge, forinden de kommer under Borstalbehandling, for størstedelens vedkommende aldrig har kendt til at have eget værelse, gaar flertallet af dem ud til forhold til søs, paa landet etc., hvor de ligeledes vil komme til at dele værelse med andre. Ved sovesalsprincippet vil man ogsaa støtte inddelingen af drengene i grupper, der spiser, »leger« og sover sammen. Disse ting opvejer dog næppe betænkelighederne i seksuel henseende og ved det stedseværende fællesskab eller rokker ved betragtningen, at ethvert menneske, hvis muligt, bør have et sted, hvor han en tid af døgnet kan være alene og bør lære at kunne være alene. En anden fordel ved eneværelser synes mig at være, at man herigennem kan lære drengene at hæge om et eget domæne. Imidlertid: engelsk Borstal har raad til at eksperimentere.

Det enkelte »house« i Lowdham Grange bestaar af en lang gennemgaaende korridor, paa hvis ene side der er indrettet bade, w. c.er, køkken, magasiner m. v., paa den anden side i 3 fremspringende floje spisestuer, spille- og opholdsrum samt enkelte kontorer, alt for stueetagens vedkommende. Paa 1. salen findes som nævnt sovesalen.

Drengene, som alle er udvalgte »blues«, og som indledningsvis nævnt er nogle af Borstals haabefuldeste, behandles her i ganske særlig grad efter princippet: udstrakt frihed paa grundlag af tillid. Ligesom det siden i livet vil blive krævet af dem, at de møder præcist til deres arbejde uden særligt opsyn og tvang, skal de ogsaa her selv passe at være paa deres respektive arbejdspladser til tiden. Ved arbejdstidens begyndelse ser man dem hos »the officer« aflevere hver en talon, i tilfælde af hvis udeblivelse eller forsinkede indlevering de faar en bøde, at betale af den ugentlige arbejdsfortjeneste.

Overalt er dørene uallaasede døgnet rundt. Med »the deputy governor«, som tillige er »housemaster«, gik jeg en natlig runde gennem »the houses«. En seng var tom. Indehaveren fandtes siden ude paa gangen læsende 20 sider, »han manglede i en bog«!

Nævnte »housemaster« benytter i sin gerning 2 støttepunkter: sin religiøse kristelige indstilling og spejderbevægelsen, som godt kan trives indenfor Borstals rammer. Væggene i hans »house« var prydet dels med nogle flag, som det første hold var marcheret til Lowdham Grange med, dels med forskellige fyndord med humoristisk anstrøg som f. eks. »stickability«, der nærmest vil sige »klem paa« eller »hæng i«, og som leder tanken hen paa klister. Samme »housemaster« har besøgt det danske »Søbysøgaard« og spillede endnu under mit besøg skak pr. korrespondance med nogle af de unge her.

Mr. Paterson, der som saa ofte gæstfrit havde taget mig med paa inspektionstur hertil, talte en aften nede i landsbyen til befolkningen om institutionens opgaver og takkede for hidtidig sympati. Den offentlige mening — især paa stedet — maa svinge med reformerne.

North Sea Camp.

Siden maj 1935 har der været drevet en institution ved navn *North Sea Camp* for ganske særlig udsøgte, opført

af træbarakker af drengene selv helt ude ved Nordsoen i nærheden af Boston.

Forholdene derude er fuldstændig frie, udendorsliv fra morgen til aften i alt slags vejr og til alle årstider og aabne døre. Der bades i havet og en søspejdertrop blandt drengene driver sejlads her.

»The governor«, en yngre mand som alle i Borstalpersonalet, optræder i »shorts« og sover i telt aaret rundt. Drengene sov ogsaa her sammen, fordelte i 4 sovesale. En »housemaster« sov i hver af disse, ikke saa meget for at overvaage drengene, men mere for at have et sted at sove.

Ved ankomsten til North Sea Camp fandt jeg drengene overladt absolut til sig selv og deres egen fornuft, kun stimuleret af »the principal officer«. Samtlige højere funktionærer var bortrejst til »housemasterconference«. Et saadant møde holdes aarligt, hvor alle »housemasters« og »assistent-housemasters« fra alle Borstalinstitutionerne har lejlighed til at træffe sammen og udveksle tanker og erfaringer. Mødet, som jeg ogsaa har haft lejlighed til for en del at være med til, varer 3 dage, hvorunder deltagerne paa statens regning er indlogeret i et eller andet ledigt kollegium eller lignende. Foruden at være en lille ferie er det en berigende og forfriskende oplevelse for deltagerne. Mødet betragtes tillige som en slags prøve for systemet. Kan en »housemaster« ikke lede sit »house«, saaledes at dette kan arbejde trygt videre et par dage uden hans nærværelse, er han ikke posten voksen. For de hjemmeværende »chief-, principal- og almindelige officers«, som i mellemtiden har ledelsen, er det en læretid, og for drengene ikke mindst er denne tillidsbevisning af største værdi.

Et par enkelte ikke uvæsentlige punkter, som ikke er kommet frem ved omtalen af institutionerne, skal jeg lige berøre.

For det første: Besøg og breve.

Der gøres indenfor Borstal alt for at styrke den forbindelse, en dreng maatte have med sit hjem eller andre,

hvis intet særligt i det enkelte tilfælde taler for, at forbindelsen er uheldig. Der opmuntres saaledes til brevskrivning, og der findes et særligt fond, der muliggør det for mindre velstillede parørende at rejse paa besøg til vedkommende institution.

For det andet: Disciplinen.

Denne skal helst opretholdes gennem »the housemaster«s personlige indflydelse. I hvert fald foregaar der ikke noget i retning af at demonstrere den stærkeres magt. Indstillingen er den, at man hellere maa risikere at vise for megen tillid end det modsatte og saa eventuelt tage den paafølgende skuffelse med. Behandler man mennesker som upaalidelige forbrydere, vil de ogsaa let føle sig som saadanne.

I alvorligere tilfælde kan »the governor« fratage rettigheder eller nedsætte i grad m. v. Drejer straffen sig om længere tids isolation, træffes bestemmelsen af noget, der hedder »The Visiting Committee«. Dette er en kreds af interesserede udefra ved hver institution valgt af »The Home Secretary«, det vil i denne forbindelse sige justitsministeren. De udgør offentlighedens repræsentanter. Motivet for dannelsen af »the Committee« maa søges i engelsk retsvæsens respekt for individets frihed, som fører til, at en saadan kontrol bør finde sted, naar mennesker, som her, i længere tid berøves deres frihed. I enkelte institutioner har man forsøgsvis oprettet disciplinærraad blandt drengene selv.

C.

Efter løsladelsen fra en Borstalinstitution.

En anden og ligesaa vigtig del af Borstalbehandlingen foregaar efter løsladelsen og varetages af »The Borstal Association« et halvofficielt foretagende med kontor i London. Det ledes af en direktør og 4 underdirektører med dertil hørende kontorhold, alle betalt af staten, og har til sin raadighed ca. 1000 dels frivillige dels betalte hjælpere landet over.

Straks, naar en Borstaldom er faldet, og dømt er sendt til fordelingscentret i Wormwood Scrubs, træder »the Association« i reglen gennem en af »the assistant directors« i kontakt med ham, en kontakt, der vedvarer gennem hele hans ophold i vedkommende institution, bliver særlig effektiv under »the Associations« efterbehandling og aldrig svigter, saa længe eksborstaldrengen maatte have den fornøden.

Mens drengen opholder sig i sin institution, kan han under »the B. A.«s repræsentants regelmæssige maanedlige besøg faa denne i tale og drøfte med ham sine fremtidsplaner, ligesom »the Association« allerede paa nærværende tidspunkt hjælper i tilfælde af vanskeligheder i hjemmet.

Naar »the institution board« (funktionærmødet) bestaaende af »the governor«, »the housemaster«, »the chief«, samt præst og læge har truffet bestemmelse om at indstille en dreng til løsladelse paa prøve, modtager »the Borstal Association« de forskellige udtalelser om ham, som indgaar i et »record«, som »the Association« fra begyndelsen af har tilvejebragt paa grundlag af »Wormwood Scrubs« oplysninger. »The Association« taler derpaa selv med drengen og udfylder en rapport om ham.

Drengen selv modtager et brev fra »the Association«s direktør, som gør rede for »the Association«s formaal, for betydningen af en prøveløsladelse, for hvad der kan gøres for at hjælpe ham, samt giver gode, friske raad og især betoner, at han skal se hen til »the Association«s folk som venner.

Fra »the Association« sendes herefter en skrivelse til vedkommende institutions »Visiting Committee«, af hvilken »the Association«s direktør altid er medlem, om dens planer for drengens fremtid. »The Visiting Committee« fremsender gennem »the governor« sin indstilling til »the prison commissioners«, som hvis de bifalder løsladelse, sender »the license« til institutionens leder. Kort før løsladelsen gaar der et brev fra »the Association« til dren-

gens forældre eller andre paarende oplysende dem om den snarlige løsladelse, om dennes betydning og betingelser, om hvem der skal udøve tilsynet. Der appelleres heri til deres interesse, idet de opfordres til at medarbejde paa drengens genrejsning og til at støtte forbindelsen med den tilsynsførende og »the Association«.

Paa samme tid sendes et brev til »the associate« — den tilsynsførende — meddelende drengens ankomst, vilkårene for løsladelsen, samt forskellige praktiske anvisninger, saaledes om lommepenge, om logi, indkøb af arbejdstøj og værktøj samt om oprettelsen dels af en »National Health Insurance Card« (Sygekassebog) og en »Unemployment Book« (Arbejdsløshedsforsikring). I slutningen udbedes rapport

- 1) straks efter løsladtes ankomst,
- 2) saasnart beskæftigelse er fundet,
- 3) en gang om maaneden, saa længe alt gaar godt og
- 4) straks i modsat fald.

En lille fortrinlig haandbog, udgivet af »the Association«, giver de tilsynsførende vejledning med hensyn til enhver tænkelig vanskelighed, der maatte kunne opstaa under tilsynets udøvelse.

I erkendelse af, at arbejde, fode, klæder, logi og penge ikke er alt her i livet, forsøger »the Association« gennem en særlig komité at give den løsladte støttepunkter af moralsk karakter, give ham interesser, fritidsbeskæftigelse og venner.

Om sine erfaringer angaaende de enkelte tilfældes forløb holder »the Association« de forskellige institutioner nøje underrettet, for at disse derigennem kan høste vejledning til deres arbejde.

»The Association«, der normalt har tilsyn med ca. 1500 drenge, fører ogsaa en statistik over tilbagefaldene fordelt paa de forskellige institutioner. Fængselsledelsen kan herigennem faa nyttige oplysninger om, hvorledes den enkelte institution klarer sin opgave.

I tilfælde af vilkaarsovertrædelse indenfor tilsynstiden, som normalt er 2 eller 1 aar efter løsladelse henholdsvis efter 2 eller 3 aar, modtager drengen paa blaat papir »the Association«s meget manende »warning«, der som »the Association«s direktør spogende sagde mig, burde være forsynet med dødningshoved og korslagte ben.

Hjælper denne ikke, kan løsladelse tilbagekaldes af »the prison commissioners«. Genindsættelse sker da i Borstalfdelingen i Londonfængslet Wandsworth, hvor drengene normalt kan holdes tilbage i op til 12 maaneder.

Under mit besøg hensad der i Borstalflojen 74 drenge, hvoraf 7 var overflyttede fra institutionerne af disciplinære grunde, resten havde forbrudt deres »license«. Indretningen af denne afdeling er ganske fængselsmæssig, tilværelsen det samme og med velberaad hu. Hovedtanken er: Borstalbehandlingen har svigtet, noget andet maa forsøges. Dette andet bør være en behandling, som minder den genindsatte om, at det næste tilbagefald vil betyde: fængsel. I Wandsworth lægges særlig vægt paa at udfinde grundene til hver enkeltts recidiv for herigennem at fastslaa og rette eventuelle fejl ved hele Borstalsystemet.

D.

Mens der hidtil udelukkende har været tale om drenge, skal for en fuldstændigheds skyld nævnes, at der ogsaa findes en Borstalinstitution for piger. Den ligger i *Aylesbury* ca. 40 miles nordvest for London og ledes sammen med derværende »convict-prison« for kvinder af Englands eneste kvindelige »governor«. Under mit besøg her hensad der 101 piger, et tal, der udgør ca. $\frac{1}{20}$ af antallet af Borstaldrenge. Institutionen ledes efter samme linjer som de øvrige. Uden at komme nærmere ind paa dens forhold skal blot nævnes, at den arbejdsmæssigt har en fordel fremfor drengeinstitutionerne derved, at den giver hver pige en all-round husgerningsuddannelse, som jo direkte kan komme hende til nytte siden hen. Før løsladelsen syr hver pige sig et

fuldstændigt udstyr efter egen smag, og hun forsynes ligeledes med toiletsager, handsker, hat, sko, lommestørklæder, kuffert m. v. Efter Løsladelsen tilses pigen af »the Aylesbury After Care Association«, hvis medlemmer er de samme, som udgør institutionens »Visiting Committee«.

III.

Som man vil forstaa af ovenstaaende rundtur, er 2 ting særlig afgørende i Borstalbehandlingen: personalets personlige indflydelse paa fangerne og den mellem disse indbyrdes vakte »esprit de corps«. Man forsøger at give drengene andre idealer, som de indenfor deres gruppe konkurrerer om at nærme sig, ligesom de enkelte grupper og »houses« stræber efter ikke at staa tilbage for hinanden. Den enkelte ønsker især mindst af alt at kompromittere det fællesskab, som han tilhører.

En saadan gerning kræver optimister, mennesker, som holder af deres arbejde for dets egen skyld, og som aldrig anser sig selv for vigtigere end deres arbejde. Og saadan møder man Borstalfunktionæren fra den højeste til den laveste i kollegialt samarbejde. Gradforskelen anes kun i Borstal. Ikke mindst her har det sin gyldighed, hvad Mr. Paterson sagde til mig under et af mine første besøg i »Home Office«, at engelsk fængselsvæsen ikke har grund til at være stolte af sine bygninger, men derimod des mere af sit personale.

Langt størstedelen af de talrige Borstalfolk, jeg lærte at kende, var friske, humørfyldte, fordomsfri og levende mennesker med dyb forstaaelse af og interesse for de fanger, der var betroet dem, og med et velafbalanceret og naturligt myndigt væsen. For en fremmed, der straks fra første færd blev modtaget som en af deres egne, er der grund til her at nævne, at engelske Borstalfolks gæstfrihed og imødekommenhed er uden grænser. Man kunde spørge, hvordan det er muligt at rekruttere et saa velkvalificeret personale.

For de overordnedes vedkommende udvælges disse af en klog ledelse, der selv er gennemtrængt af den rette aand, ud af de mange interesserede fra det i England udbredte ungdomsarbejde og arbejde med drenge i spejderbevægelsen, gennem »boys clubs« m. v. Der synes i England, der ogsaa kan fremvise et fænomen som de berømte kostskoler, en særlig frodig jordbund for opvæksten af et system som Borstal. Adskillige af de overordnede er universitetsuddannede folk, men der gælder ingen fordomme med hensyn til foruddannelse o. lign.; afgørende er at faa fat i de enkelte med den rette indstilling og ildhu. Mr. Paterson sagde engang spøgende til mig: »Jeg tror, vi maa ind paa at kræve kørekort af ansøgere til »housemaster« stillinger — ellers kan vi ikke være sikre paa, at de har »the right spirit«. Under sine samtaler med ansøgere, som jeg overværede flere af, søgte han altid efter deres »sence of humour«, som anses for en uundværlig egenskab til fængselsgerningen.

Det underordnede personale bliver nøje udtaget blandt den store mængde aspiranter til almindelig fængselstjeneste. Efter at være sigtet allerede flere gange paa forskellig vis, naar de heldige blandt disse frem til fængselsskolen i Wakefield Prison. Jeg har haft Lejlighed til at overvære de afsluttende prøver for et hold. Dette var paa 46 elever. 10 heraf dumpede, og af de resterende 36, hvoraf flere havde ønske om at komme til Borstaltjeneste, blev 3 udtaget hertil.

Den personlige indflydelse fra personalets side paa drengene udgaar ikke mindst fra »the housemasters«, og her er endnu et forhold, som fortjener at understreges som noget afgørende nyt, nemlig »the housesystem«, der giver en leder lejlighed til at leve med og tage vare paa et vist begrænset antal fanger, som han kan overkomme at lære mere indgaaende at kende og paa grundlag heraf forsøge at retlede.

Det er selvsagt, at dette er tanken i megen anden anstaltsbehandling, men oftest stiller det sig i virkeligheden saadan, at selve det paagældende system træder hindrende

i vejen herfor, idet lederne er overlæssede med administrations- og andre hverv, og alene fangernes antal umuliggør at naa endog det første stadium paa vejen: at opnaa et blot nogenlunde kendskab til dem.

I »the housesystem« er som nævnt disse betingelser skabt, og alene dette forhold kunde fortjene at efterlignes af andre anstaltssystemer.

I Belgien, hvor man uden lovgrundlag gennem administrativt initiativ har skabt et ungdomsfængsel i Hoogstraeten, er man gaaet frem paa en anden maade end i England. Fangerne er anbragte i forskellige »pavillons«, svarende til forskellige stadier, saaledes at en »chef de pavillon« paa samme maade som i »the housesystem« har lejlighed til at lære de enkelte at kende. Men Fangerne vandrer samtidig med, at de gennemgaar stadierne, fra pavillon til pavillon, saadan at de stadig skifter leder, og saaledes at disse bliver en slags specialister i enten observation eller i behandling af forskellige former. Det vidtstrakte omend nøje opdelt og kontrollerede fællesskab som i Borstal er man meget tilbage for. Cellesystemet dominerer i Hoogstraeten, og paa arbejdspladserne raader endog tavshedspligt. Mens der i Belgien skrives en mængde redegørelser af observatører og behandlere, og hele livet former sig mere kunstigt, lægges der i engelsk Borstal mindre vægt paa, om en »housemaster« eller »officer« kan producere teoretisk psykologi, men des mere paa, at de har det rette praktiske greb, ligesom man, saavidt en anstalts rammer overhovedet tillader det, stræber efter at give livet her saa frie og naturlige former som muligt.

Af disse 2 former for behandling af unge forbrydere har Danmark med »Søbysøgaard« nærmest valgt den borstalske, idet man dog blot kunde have ønsket, at vi herhjemme helt havde kastet »fængsel« og hvad dertil hører bort. Ting fra engelsk Borstal kunde man ogsaa ønske sig herhjemme. For det første en adgang, som den findes i »Prevention of Crime Act«, til at overflytte en fange fra almindeligt

fængsel til Borstal og fra Borstal til almindeligt fængsel. For det andet et særligt organ til »efterbehandlingen«, som herhjemme maa overkommes af ungdomsfængslet selv.

En egentlig sammenligning mellem Borstal og dansk ungdomsfængsel er iøvrigt vanskelig. Herhjemme er det relativt nyt og smaat, og den store fordel, som en mulighed for fordeling mellem flere anstalter giver, kan vi endnu ikke nyde godt af. Man kunde haabe, at det dygtige arbejde, der herhjemme i de forløbne 10 aar er gjort baade i modtagelsesafdelingen i Nyborg og paa »Søbysøgaard«, snart maatte blive belønnet med, at systemet udbyggedes med endnu en anstalt og derved fik endnu bedre betingelser for et frugtbart arbejde.